

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Конституційне та трудове право України»
для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Конституційне та трудове право України»
для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека
денної та заочної форм навчання

УДК 342+349.2

М54

Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Конституційне та трудове право України» для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека денної та заочної форм навчання / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 63 с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, варіанти контрольних робіт, плани практичних занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розраховані на викладачів, студентів денної та заочної форм навчання при підготовці до навчальних занять з дисципліни «Конституційне та трудове право України».

Укладач: Грудницький В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії і права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ.

Відповідальний за випуск: Дмитрик І.О., к.і.н., завідувач кафедри історії і права.

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,

Протокол № 9 від 24.03.2020 р.

Розглянуто на засіданні кафедри історії і права,

протокол № 12 від 12.03.2020 р.

©Донецький національний технічний університет, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Загальні положення	6
2. Нормативно-правові акти	8
3. Методичні рекомендації до підготовки і проведення практичних занять	10
4. Організація самостійної роботи студентів.....	34
5. Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи.....	36
6. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни	48
6.1. Принципи і види контролю знань студентів.	48
6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання)	50
6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання).....	51
6.4. Організація поточного контролю знань студентів	51
7. Перелік питань, що охоплюють зміст навчальної програми	56
Список рекомендованої літератури.....	60
Додаток.....	62

ВСТУП

Конституційне та трудове право України - навчальна дисципліна, вивчення якої є важливою складовою правової освіти студентів вищих навчальних закладів, що набуває особливого значення в період становлення, розвитку й зміцнення державності, прискорення реформування конституційних та трудових правовідносин в Україні й суттєвого оновлення правової бази, регламентації конституційних та трудових відносин і сприяє становленню сучасного фахівця, який в умовах складних відносин між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними й юридичними особами може забезпечити режим законності щодо сталого розвитку, прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Завданням навчальної дисципліни є: висвітлення і тлумачення основних теоретичних положень, норм конституційного та трудового законодавства, розкриття сутності правових категорій конституційного та трудового права, змісту конституційних та трудових інститутів. При вивченні навчальної дисципліни студенти мають оволодіти навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, правовою літературою, матеріалами судової практики, засвоїти сутність правових категорій, зміст правових інститутів, навчитися розуміти конкретний зміст норм конституційного та трудового законодавства, роз'яснень вищих судових інстанцій України, набути досвіду науково- дослідницької роботи в галузі конституційного та трудового права.

Програма навчальної дисципліни «Конституційне та трудове право України» побудована з урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Вивчення курсу «Конституційне та трудове право України» відбувається через проведення лекцій, практичних занять, вивчення студентами нормативних актів, навчальної і навчально-практичної літератури, виконання певних форм самостійної роботи студентів, написання контрольних робіт, підготовку та складання іспитів. Приступаючи до вивчення окремих тем курсу «Конституційне та трудове право України», студенти повинні знати, що в підручниках теоретичний матеріал

викладається не в однаковій послідовності, оскільки деякі автори мають різні точки зору на окремі проблеми. Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до чіткого викладання досліджуваних проблем, відзначаючи розходження в тлумаченні окремих положень, доводячи можливість самостійно провести порівняльний аналіз відомих суджень. Посилання на відповідні нормативні акти при аналізі окремих правових норм повинні бути чіткі і конкретні з зазначенням статей, пунктів і підпунктів.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, плани практичних занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури. При підготовці методичних матеріалів використані матеріали з практики діяльності судових органів та безпосереднього розгляду конфліктних ситуацій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Конституційне та трудове право України» передбачає вивчення таких питань: принципів організації публічної влади, взаємовідносин влади з людиною та громадянським суспільством; порядку проведення виборчого процесу в Україні; організації органів місцевого самоврядування; правового статусу особи; порядку регулювання набуття громадянства України; система трудового права і законодавства; правовий статус учасників трудових відносин; соціальне партнерство та колективні договори, угоди; трудовий договір, зміна умов та підстави його припинення; порядок прийому на роботу; правове регулювання робочого часу та часу відпочинку; правове регулювання оплати праці; нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю; трудові спори та порядок їх вирішення; правове регулювання охорони праці.

Мета: засвоєння студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набуття навичок щодо застосування теоретичних правових знань у

практичних управлінських ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних знань, формування правосвідомості і правової культури у майбутніх працівників ділової еліти. Тобто, метою вивчення курсу є формування системи теоретичних знань і практичних навичок і вмінь у сфері конституційного та трудового правового регулювання суспільних відносин.

Завдання:

- розкриття загальних теоретичних основ конституційного та трудового правового регулювання, визначення поняття, видів конституційних та трудових відносин;
- вивчення чинних нормативно-правових актів, які складають систему конституційного та трудового законодавства;
- розгляд загальних засад правового становища суб'єктів конституційних та трудових правовідносин;
- дослідження правового регулювання особливостей правотворчого та виборчого процесів, організації органів державної влади та органів місцевого самоврядування тощо;
- набуття навичок практичного застосування норм конституційного та трудового законодавства під час вирішення конкретних ситуацій;
- вміти правильно користуватися правовою термінологією, працювати з договорами, звітністю та іншою кадровою документацією, будувати свою управлінську діяльність на принципах, що закріплені в діючому трудовому законодавстві.

Зміст навчальної дисципліни «Конституційне та трудове право України» розкривається в таких темах:

Тема 1. Загальні засади конституційного ладу в Україні

Тема 2. Основи правового статусу людини і громадянина.

Тема 3. Народне волевиявлення (вибори, референдум)

Тема 4. Конституційна система органів державної влади України

Тема 5. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України
Тема 7. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади
Тема 8. Конституційно-правові основи судової системи
Тема 9. Правовідносини у сфері трудового права
Тема 10. Колективні договори й угоди
Тема 11. Правова організація працевлаштування
Тема 12. Трудовий договір
Тема 13. Робочий час і час відпочинку
Тема 14. Правове регулювання оплати праці
Тема 15. Трудова дисципліна
Тема 16. Індивідуальні та колективні трудові спори

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, О.І. Харитонов, О.М. Посенюк, М.Р. Аракелян та ін.; За ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонов. – Х.: Одиссей, 2005. – 552 с
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України - 2003 р. № 40. Ст. 356.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України - 2003 р. - № 18 - ст. 144.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України - 2004 р. - № 40 (№№ 40-42). ст. 492.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212²⁰) : Закон Верховної Ради УРСР від 7 грудня 1984 р. № 8073 // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – 2-е вид. – К. : Правова єдність, 2008. – 655 с.

8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341 // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. - Ст. 131; 2003. № 35. – Ст. 271; 2003. - № 26. Ст. 199; 2006. - № 26. Ст. 211. – (Зі змін. та допов.).
9. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII // ВВР. - 1971. - додаток до № 50. - Ст. 375. – (Зі змін. та допов.).
10. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 243. – (Зі змін. та допов.).
11. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668. – (Зі змін. та допов.).
12. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 36. Ст. 361. – (Зі змін. та допов.).
13. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43. – (Зі змін. та допов.).
14. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст. 121. – (Зі змін. та допов.).
15. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4. – (Зі змін. та допов.).
16. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 34. Ст. 277. – (Зі змін. та допов.).
17. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22 червня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 22. Ст. 216. – (Зі змін. та допов.).
18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 27 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст.170. – (Зі змін. та допов.).
19. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 28. Ст. 255. – (Зі змін. та допов.).
20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. №31. Ст.545. – (Зі змін. та допов.).

21. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27. Ст. 218. – (Зі змін. та допов.).

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Практичні заняття проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Головна мета практичних занять – опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементів творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями практичних занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Під час викладання дисципліни використовуються такі види занять:

- семінари-бесіди: евристична бесіда, дискусія, розгляд питань у вигляді невеликих доповідей та подальшого їх обговорення учасниками семінару;

- семінари з використанням ігрових ситуацій: рольові ігри, прес-конференції;

- на практичних заняттях студенти розглядають та вирішують ситуативні задачі (конфліктні ситуації), які виникають у сфері застосування конституційного та трудового права і законодавства тощо.

При підготовці до практичного заняття кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми практики; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття. Підготовка до практичних занять може також включати виконання студентами індивідуальних практичних завдань, написання рефератів, розробку доповідей для публічного виступу.

Студенти, готуючись до того чи іншого питання теми практичного заняття повинні пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, посилаючись на приклади з практики правозастосовчої діяльності. При цьому їм необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів.

На практичних заняттях студенти повинні засвоїти провідні ідеї дисципліни «Конституційне та трудове право України» (зміст понять, правових інститутів, законів та інших нормативно-правових актів), навчитись застосовувати набуті знання, вміння й навички у майбутній практичній діяльності.

Плани практичних занять з курсу

Практичне заняття складається з двох частин. У першій частині слід розкрити у відповідності з чинним законодавством та надбаннями вітчизняної науки конституційного та трудового права поставлені питання теоретичного характеру. У другій частині користуючись нормами чинного законодавства та набутими знаннями теоретичного характеру вирішити практичні завдання.

Під час вирішення завдань студент повинен визначити зміст та характер правовідносин, які виникають між учасниками справи, визначити положення доктрини конституційного та трудового права, норми конституційного та трудового законодавства, які можуть бути застосовані для її вирішення.

Вирішення задачі має завершуватись висновком. Висновок має бути чітким, логічним та обґрунтованим. Обов'язковим є посилання на чинні нормативно-правові акти законодавства України.

Конкретні задачі обумовлені практикою функціонування конституційних та трудових правовідносин та особливостями застосування норм конституційного та трудового законодавства.

Практичне заняття №1.

Тема 1. Загальні засади конституційного ладу в Україні.

Мета заняття: ґрунтовно ознайомитись, уявити та вивчити засади конституційного ладу України.

Питання для обговорення:

1. Поняття конституційного ладу і його співвідношення з державним ладом.
2. Народ - носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні.
3. Конституційне закріплення форми Української держави.
4. Державний суверенітет: поняття та елементи. Ознаки України як суверенної держави.
5. Сучасна концепція соціальної держави.
6. Економічні та політичні засади конституційного ладу в Україні.
7. Конституційні принципи культурної та мовної політики Української держави.
8. Захист конституційного ладу в Україні.

Теми рефератів

1. Цінності конституційного ладу.
2. Український народ у механізмі захисту конституційного ладу.
3. Система засад конституційного ладу України

Практичне завдання.

Задача 1. Міська рада прийняла рішення «Про забезпечення стабільності суспільно-політичної ситуації та засад конституційного ладу України», яким: створила штаб національного спротиву проти діяльності центральних органів влади; рекомендувала установам, організаціям, які розміщені на території міста, створити страйкові комітети; затвердила положення, за яким вважати не чинними на території міста укази Президента України, які обмежують права і свободи громадян. Міський прокурор виніс постанову про проведення перевірки у порядку нагляду за додержанням і застосуванням законів, за результатами здійснення якої прокурор оскаржив прийняте рішення до суду.

Чи відповідає таке рішення засадам конституційного ладу України? Обґрунтуйте свою позицію.

Задача 2. Представники політичної партії «Новий рух», які не увійшли до складу парламенту за результатами виборів, оголосили про ініціювання всеукраїнського референдуму щодо внесення змін до Конституції України, якими передбачається змінити процедуру обрання глави української держави за американським зразком, тобто виборщиками. При цьому кількість виборщиків має залежати від кількості виборців. Один виборщик обиратиметься від 50 тис. виборців. Результати виборів глави держави мають визначатися по регіонах (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь), а обраним вважатиметься громадянин, який отримав більшість голосів виборщиків у чотирнадцяти чи більше регіонах.

Чи не призведе введення такого порядку обрання Президента України до зміни конституційного ладу України та до обмеження права народу здійснювати свою владу безпосередньо? Обґрунтуйте свою думку

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №2.

Тема 2. Основи правового статусу людини і громадянина.

Мета заняття: уяснити основи правового статусу людини і громадянина.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види правових статусів людини і громадянина.
2. Основні положення сучасної концепції прав людини та їх відтворення в Конституції України.
3. Громадянство України: поняття та ознаки. Громадяни України, апатриди і біпатриди.
4. Підстави набуття громадянства України.
5. Припинення громадянства України. Втрата громадянства і вихід із громадянства.
6. Права і свободи людини і громадянина, їх співвідношення.
7. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина.
8. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
9. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Теми рефератів

1. Природні права людини та їх закріплення в конституційному законодавстві.
2. Обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод.
3. Міжнародні стандарти в галузі прав людини.
4. Принцип рівності та форми його гарантування.

Практичне завдання.

Задача 1. Сукупність конституційних прав, свобод і обов'язків, які визначають статус громадянина України в суспільстві й державі, утворюють систему, що визначає основний зміст його правового статусу.

У зв'язку із цим знайдіть у Конституції України норми (не менше трьох), які закріплюють нижченаведені конституційні права і свободи. Зазначте, за яким критерієм їх класифіковано? Завдання виконується письмово у формі таблиці:

- а) природні та позитивні права;

- б) права і свободи першого, другого та третього поколінь;
- в) абсолютні та відносні права і свободи;
- г) основні та похідні права і свободи; д) колективні та індивідуальні права і свободи;
- є) особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи;
- ж) загальні та особливі права і свободи.

Задача 2. До Верховної Ради України було подано проект закону про внесення змін до Розділу 2 Конституції України, а саме виключити такі соціальні права, як право на достатній життєвий рівень, право на житло, право на працю тощо й передбачити право на соціальний захист для людей похилого віку (на гідне та незалежне життя, участь у соціальному та культурному житті) та людей з фізичними вадами (на заходи, призначені для забезпечення їх незалежності, соціальної та професійної інтеграції і участі в суспільному житті). Також запропоновано доповнити зазначений розділ нормою такого змісту: «Держава зобов'язується в індивідуальному порядку і в порядку міжнародної допомоги та співробітництва, зокрема, в економічній і технічній галузях, ужити в максимальних межах усіх наявних ресурсів і можливостей для того, щоб забезпечити поступово повне здійснення соціально-економічних прав усіма належними засобами».

Наскільки доцільними з конституційної точки зору є такі зміни?

Дайте розгорнуту характеристику другому поколінню прав людини.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №3

Тема 3. Народне волевиявлення (вибори, референдум).

Мета заняття: охарактеризувати особливості форм народного волевиявлення.

Питання для обговорення:

1. Поняття виборів та їх соціальна функція. Види виборів. Виборче право України.

2. Принципи виборчого права та їх закріплення в Конституції України.
3. Виборча система: поняття та види виборчих систем. Особливості застосування виборчих систем в Україні.
4. Порядок призначення виборів в Україні.
5. Поняття виборчого процесу та його стадії.
6. Поняття і соціальна функція референдумів. Види референдумів.
7. Призначення та порядок проведення референдумів.
8. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика виборчого права.
2. Поняття та види виборчих систем.
3. Правове регулювання виборів народних депутатів України.
4. Характеристика стадій виборчого процесу.

Практичне завдання.

Задача 1. О 8-й год ранку Ви прокинулися від звуків духового оркестру, який грав на подвір'ї школи напроти вікна Вашої кімнати. Вийшовши на балкон, Ви побачили мітинг на шкільному подвір'ї, долетіла фраза: «Проголосуємо, товариші, у цей день за наших кандидатів! Адже сьогодні день виборів, день свята, день демократії».

Дайте конституційно-правовий аналіз дій організаторів мітингу.

Задача 2. Група громадян України вирішила заснувати місцеву громадську організацію «Українська інтелектуальна еліта», що виступає за обмеження вступу до вищих навчальних закладів регіону, в якому організація намагалася здійснювати свою діяльність, осіб інших національностей окрім українців. Але органами юстиції було відмовлено в реєстрації такої організації.

Які підстави для відмови у реєстрації об'єднань громадян?

Чи правомірна відмова в цьому випадку? Аргументуйте відповідь

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №4.

Тема 4. Конституційна система органів державної влади України.

Мета заняття: охарактеризувати систему органів державної влади України.

Питання для обговорення:

1. Конституційне-правове регулювання питань організації діяльності органів державної влади.
2. Поняття та риси органу державної влади.
3. Види органів державної влади. Закріплення системи органів державної влади в Конституції України.
4. Конституційний статус органів законодавчої, виконавчої і судової влади.
5. Місце Президента України та прокуратури України в системі органів державної влади.
6. Принципи організації і діяльності органів державної влади, їх конституційне закріплення.
7. Конституційні засади місцевого самоврядування.
8. Конституційно-правові засади територіального устрою України.

Теми рефератів

1. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України.
2. Поняття та система адміністративно-територіального устрою, його принципи.
3. Порядок утворення та зміни статусу адміністративно-територіальних одиниць.
4. Правовий статус Автономної Республіки Крим.
5. Система органів влади Автономної Республіки Крим та їх компетенція.

Практичне завдання.

Задача 1. Громадянин України К., у паспорті якого значиться прописка в місті Сімферополі, звернувся до Печерського суду в м. Києві щодо відшкодування заподіяної шкоди його автомобілю. Суддя, розглядаючи його позов, зауважив, що він не може відкрити провадження, тому що даний громадянин проживає на території Автономної Республіки Крим, а це не є

територією України.

Наскільки правильним є зауваження судді? Розкрийте особливості статусу АРК як окупованої території.

Задача 2. Народні депутати подали проект Закону «Про внесення змін до Конституції України», відповідно до якого передбачалося змінити форму державного устрою України з унітарної на федеративну. У пояснювальній записці автори законопроекту зазначили, що такі зміни цілком відповідають логіці і змісту чинної Конституції України, яка передбачає, що в складі України перебуває Автономна Республіка Крим. При цьому вони посилалися на те, що автономія має всі ознаки державності: свою територію, законодавство, Конституцію, парламент, уряд, столицю тощо. Вони вважали, що Автономна Республіка Крим є за своїм змістом суб'єктом федерації, а зовсім не територіальною автономією. Окрім цього, народні депутати зауважували, що зараз необхідно також враховувати сучасні політико-соціальні умови, в яких опинилась Україна у зв'язку із ситуацією на Донбасі. Мається на увазі, що цей регіон також повинен отримати автономію.

Дайте відповіді на наведені нижче запитання.

1. Що являє собою унітарна держава і в чому її відмінність від федерації?
2. Зробіть конституційно-правовий аналіз законопроекту та його обґрунтування. Чи можливе існування в унітарній державі автономних утворень? Які форми автономії Ви знаєте?
3. Як узгоджується принцип унітаризму і особливості здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №5

Тема 5. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Мета заняття: охарактеризувати особливості конституційно-правового статусу Верховної Ради України.

Питання для обговорення:

1. Парламент та його ознаки. Види парламентів. Функції Верховної Ради України.

2. Склад та структура Верховної Ради України.

3. Статус народного депутата України.

4. Форми діяльності народного депутата України. Права і обов'язки народного депутата.

5. Гарантії діяльності народного депутата України.

6. Компетенція Верховної Ради України: поняття, конституційне закріплення.

7. Акти Верховної Ради України. Закони: поняття, види.

8. Законодавчий процес та інші спеціальні парламентські процедури.

Теми рефератів

1. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України як парламенту.

2. Конституційна регламентація функцій парламенту України.

3. Загальна характеристика законодавчого процесу.

4. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

Практичне завдання.

Задача 1. Під час проведення «години запитань до Уряду» дев'ять з десяти народних депутатів України різко розкритикували у своїх виступах бездіяльність Міністра закордонних справ України Д. та непослідовність Міністра соціальної політики України Л. Народний депутат України Г. вніс пропозицію негайно звільнити обох міністрів з посади та призначити на ці посади інших осіб. Верховна Рада України підтримала таку пропозицію і внесла питання про звільнення з посад зазначених закордонних міністрів до порядку денного пленарного засідання. З огляду на те, що проект постанови «Про звільнення з посад Міністра закордонних справ України Д. та Міністра соціальної політики України Л.» підтримали 225 народних депутатів України, головуючий запропонував повернутися до розгляду цього питання на ранковому засіданні парламенту наступного дня.

Охарактеризуйте кадрові (номінаційні) повноваження Верховної Ради

України. Яка роль Верховної Ради України у припиненні повноважень Кабінету Міністрів України? Чи має право Верховна Рада України достроково припинити повноваження одного чи кількох міністрів?

Задача 2. Після подолання вето Президента України на Закон України «Про внесення змін до Митного тарифу України» Голова Верховної Ради направив цей Закон на підпис Президентіві. Однак глава держави відмовився підписувати його та повернув із своїми вмотивованими пропозиціями до Верховної Ради України. Голова парламенту на прес-конференції заявив, що найближчим часом підпише Закон і дасть вказівку опублікувати його у газеті «Голос України». Після цього Президент офіційно звернувся до Голови Верховної Ради з проханням повернути йому Закон для його промульгації. Голова парламенту погодився на пропозицію Президента. Однак і після цього глава держави Закон не підписав. Через місяць Перший заступник Голови Верховної Ради в інтерв'ю громадському телебаченню зазначив, що парламент мав би ще раз проголосувати за цей Закон та опублікувати його за двома підписами: Голови Верховної Ради та голови профільного парламентського комітету, що «має забезпечити його легітимність без промульгації главою держави».

Яким чином парламент може подолати вето Президента України? У чому полягає процедура підписання та оприлюднення закону? Дайте правову оцінку дій і рішень Голови Верховної Ради та Президента України, а також Першого заступника Голови Верховної Ради.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №6.

Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України.

Мета заняття: Охарактеризувати конституційно-правовий статус Президента України

Питання для обговорення:

1. Конституційний статус Президента України як глави держави та його трансформація в процесі конституційної реформи.

2. Порядок обрання Президента України.

3. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.

4. Компетенція Президента України.

5. Акти Президента України. Укази та розпорядження Президента України.

6. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України.

Теми рефератів

1. Інститут Президента та його місце в системі вищих органів державної влади.

2. Повноваження та акти Президента України.

3. Гарантії діяльності Президента України.

4. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.

Практичне завдання.

Задача 1. До Президента України як гаранта додержання прав і свобод людини і громадянина звернувся М. з проханням втрутитися в ситуацію, що склалася навколо свавільних, як на його погляд, дій судді місцевого суду. З матеріалів справи випливає, що суддя тривалий час не приймала рішень щодо розірвання шлюбу, даючи можливість подружжям зберегти сім'ю.

Які можливості Президента України у захисті прав і свобод людини і громадянина? Проаналізуйте ситуацію, що склалася.

Задача 2. Перед поїздкою на багатосторонню міжнародну зустріч міністрів у сфері промисловості країн – членів Світової організації торгівлі від Президента України на ім'я Міністра аграрної політики та продовольства України були скеровані Директиви з приводу ведення переговорів та підписання багатосторонньої угоди з питань співробітництва у сфері важкого машинобудування. Однак міністр відмовився діяти відповідно до Директив, посилаючись на те, що згідно з Конституцією України він як член Кабінету Міністрів України виконуватиме лише акти Президента України, якими відповідно до Конституції України визнаються укази і розпорядження.

Проаналізуйте повноваження Президента України в зовнішньополітичній сфері.

Наскільки обґрунтованою з конституційно-правової точки зору є відмова міністра виконувати Директиви?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №7

Тема 7. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади

Мета заняття: Охарактеризувати конституційно-правовий статус органів виконавчої влади.

Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.
2. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади.
3. Порядок формування Кабінету Міністрів України.
4. Відповідальність, підзвітність та підконтрольність Кабінету Міністрів України.
5. Компетенція Кабінету Міністрів України. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України.
6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, Урядові комітети.
7. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування. Основні завдання та функції міністерств.
8. Система місцевих органів виконавчої влади.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика системи органів виконавчої влади.
2. Відповідальність Кабінету Міністрів України.
3. Загальна характеристика органів місцевої влади.

Практичне завдання.

Задача 1. Генеральний прокурор України під час виступу на засіданні Верховної Ради України продемонстрував відео, на якому один із народних депутатів України бере гроші за «допомогу» в отриманні ліцензії. Після цього Генеральний прокурор запропонував внести до порядку денного постанову про

притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності та його арешт. Верховна Рада України включила зазначену постанову до порядку денного і одразу підтримала цю постанову, після чого народного депутата було негайно заарештовано в приміщенні парламенту.

Народний депутат України звернувся до Вищого адміністративного суду України з позовом про визнання постанови Верховної Ради України незаконною, оскільки під час її ухвалення були порушені норми Закону України «Про Регламент Верховної Ради України».

Яке рішення має ухвалити суд? У чому полягає порядок надання згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата України до відповідальності?

Задача 2. Верховна Рада України прийняла Закон «Про позбавлення звання Президента України» стосовно колишнього глави держави, який самоусунувся від виконання своїх конституційних повноважень. Однак новий Президент України оскаржив цей Закон до Конституційного Суду на тій підставі, що чинна Конституція України передбачає, що звання Президента України зберігається за ним довічно, якщо тільки Президент не був усунений з поста в порядку імпічменту, чого у випадку з його попередником зроблено не було.

Яке рішення має ухвалити Конституційний Суд України? У яких повноваженнях обмежений виконуючий обов'язки Президента України?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття №8

Тема 8. Конституційно-правові основи судової системи

Мета заняття: Охарактеризувати конституційно-правові основи судової системи України.

Питання для обговорення:

1. Конституційні принципи правосуддя в Україні.
2. Система судових органів та порядок їх формування.
3. Суди загальної юрисдикції. Призначення та обрання суддів.

4. Правовий статус суддів.
5. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.
6. Конституційний Суд України та його місце в механізмі державної влади.
7. Склад та порядок формування Конституційного Суду України.
8. Повноваження Конституційного Суду України.
9. Рішення та висновки Конституційного Суду України, їх юридичні наслідки.

Теми рефератів

1. Юрисдикція Конституційного Суду України.
2. Статус судді Конституційного Суду України.
3. Гарантії незалежності суддів Конституційного Суду України та підстави припинення їх повноважень.
4. Загальна характеристика конституційно-судового процесу.
5. Акти та правові позиції Конституційного Суду України.

Практичне завдання.

Задача 1. На пленарному засіданні Верховної Ради України народним депутатом була висловлена пропозиція про необхідність зміни нинішньої моделі формування Конституційного Суду. Зокрема, він запропонував, щоб судді призначались Президентом за згодою парламенту, що, у свою чергу, суттєво знизить рівень конфліктності в його діяльності, а також мінімізує фактор «партійності» суддівського корпусу.

Який чинний механізм формування Конституційного Суду України? Які моделі комплектування органів конституційної юрисдикції існують у сучасному світі? Проаналізуйте аргументи народного депутата.

Задача 2. На пленарному засіданні Конституційного Суду України між суддями виникла суперечка, пов'язана з неодноковим розумінням одного з положень Закону України «Про Конституційний Суд України». У зв'язку з цим Голова Конституційного Суду України запропонував на цьому ж пленарному засіданні здійснити офіційне тлумачення спірного положення Закону. За таке рішення проголосували 12 суддів.

Конституційний Суд України ухвалив відповідне рішення і офіційно розтлумачив спірні положення Закону України «Про Конституційний Суд України».

Проаналізуйте конституційність і законність прийняття такого рішення Конституційного Суду України.

Яка існує процедура розгляду справ Конституційним Судом України?

Задача 3. Після обговорення конституційного подання на засіданні колегії суддів Конституційного Суду України суддя-доповідач у справі розіслав у провідні наукові заклади країни листи з проханням надати відповідні висновки щодо проблеми, висвітленої у поданні. Професор одного із зазначених закладів відмовився відповідати на цей лист, мотивуючи таку відмову тим, що він не був офіційно залучений Конституційним Судом до справи як експерт, а тому не зобов'язаний відповісти на будь-які листи.

Проаналізуйте дану ситуацію. Які права і обов'язки має суддя Конституційного Суду України? Яке правове становище судді-доповідача?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [5], [6], [7], [10], [11], [13], [14].

Практичне заняття № 9

Тема 9. Правовідносини у сфері трудового права

Мета заняття: охарактеризувати особливості правових відносин у сфері трудового права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види правовідносин у сфері трудового права.
2. Зміст та особливості правовідносин у сфері трудового права.
3. Правовідносини із забезпечення працевлаштування і зайнятості.
4. Організаційно-управлінські правовідносини у сфері праці.
5. Правовідносини із нагляду і контролю за охороною праці і додержанням трудового законодавства.
6. Підстави виникнення, зміни і припинення трудових правовідносин.

Теми рефератів

- 1 Поняття трудових правовідносин.

- 2 Умови виникнення трудових правовідносин.
- 3 Відмежування трудових правовідносин від суміжних правовідносин.
- 4 Суспільні відносини, які виникають у сфері зайнятості.

Практичне завдання.

Задача 1. Іванов працював у роботодавця - фізичної особи (суб'єкта підприємницької діяльності), який використовує найману працю. Коли після закінчення роботи Іванов звернувся до роботодавця з проханням внести запис до трудової книжки про зазначений період роботи, той відмовив у цьому, посилаючись на те, що трудові книжки ведуться тільки на працівників, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях. У нього немає бланків трудових книжок, він не знає, як правильно їх оформляти.

Іванов звернувся до юридичної консультації з питанням, хто має зробити такий запис у трудовій книжці та завізувати його.

Дайте мотивовану відповідь.

Задача 2. Бригадир Воронов від імені бригади уклав угоду із селянським господарством про те, що бригада зобов'язується відремонтувати токарний верстат, обладнання насосної станції, а також вентиляцію у клубі. Уся робота оцінена в 5000 грн. Угоду підписали бригадир і голова селянського господарства.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №10

Тема 10. Колективні договори й угоди

Мета заняття: Охарактеризувати поняття, зміст, порядок ведення колективних переговорів та укладення колективних угод.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика соціального партнерства.
2. Поняття та правова регламентація колективних договорів та угод. Види колективних договорів і угод.

3. Зміст та порядок укладення колективних договорів і угод. Сфера укладення колективних договорів. Контроль за виконанням колективного договору.

4. Відповідальність сторін колективного договору.

Теми рефератів

1. Порядок ведення і предмет колективних переговорів.

2. Порядок укладення колективного договору, угоди.

3. Контроль за виконанням колективного договору, угоди.

4. Відповідальність за порушення і невиконання колективного договору, угоди.

5. Інститут соціального партнерства в Україні.

Практичне завдання.

Задача 1. Директор підприємства відмовив раді трудового колективу у веденні колективних переговорів, оскільки на підприємстві існує професійна спілка. Під час судового розгляду спору виявилось, що загальні збори не уповноважували профспілку брати участь у веденні колективних переговорів.

Дайте правову оцінку ситуації, яке рішення має винести суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2. Директор заводу відповідно до медичного висновку перевів К. на більш легшу роботу, яка була рекомендована органами МСЕК. Працівник відмовився працювати на більш легшій роботі. Директор притягнув його до дисциплінарної відповідальності.

Дайте правову оцінку ситуації. Який порядок переведення працівника на більш легшу роботу?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №11

Тема 11. Правова організація працевлаштування

Мета заняття: визначити сутність державної політики у сфері зайнятості населення. Уявити правове регулювання порядку працевлаштування.

Питання для обговорення:

1. Поняття зайнятості як правової категорії.
2. Сутність державної політики зайнятості населення в Україні.
3. Правове регулювання працевлаштування. Основні принципи працевлаштування. Система органів працевлаштування.
3. Гарантії зайнятості. Види забезпечення безробітних осіб.
4. Види соціальних послуг у сфері зайнятості та працевлаштування.

Теми рефератів

- 1 Право громадян на працевлаштування за законодавством України.
- 2 Державна служба зайнятості України, її завдання, права та обов'язки.
- 3 Правовий статус безробітного в Україні.

Практичне завдання.

Задача 1. К. звернувся до директора ПП «Людмила» з заявою про звільнення за власним бажанням. Через 12 днів було звільнено. К. звернувся до суду, мотивуючи це тим, що чинність його заяви 14 календарних днів, а роботодавець вказував, що запросив на робоче місце К. нового працівника.

Яке рішення має прийняти суд?

Задача 2. Наказом директора ТОВ «Оксана» А. було переведено до іншого структурного підрозділу підприємства на час простою терміном на 4 місяці. А. відмовився виконувати наказ.

Дайте правову оцінку ситуації.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №12

Тема 12. Трудовий договір

Мета заняття: з'ясувати сутність поняття трудового договору. Охарактеризувати порядок укладення, зміни та припинення трудового договору.

Питання для обговорення:

1. Поняття, умови укладення, форма, строк і види трудового договору.
2. Переведення на іншу роботу. Види переведення на іншу роботу.
3. Підстави та порядок розірвання трудового договору. Вихідна допомога.

4. Порядок оформлення звільнення працівників і здійснення розрахунків з ними.

Теми рефератів

- 1 Трудовий договір у ринковій економіці.
- 2 Трудовий договір з молодим спеціалістом.
- 3 Контракт – особливий вид трудового договору.
- 4 Трудові договори про сумісництво та суміщення професій і посад.
5. Поняття і види переведень на іншу роботу.
6. Правове регулювання атестації працівників та її значення.
7. Правове регулювання відсторонення від роботи.

Практичне завдання

Задача 1. До Вас на консультацію звернувся Куш з приводу надання йому поради, які обов'язкові умови повинні бути передбачені у трудовому договорі?

Задача 2. Директор ТОВ «Меркурій» погодився укласти трудовий договір з К. лише на місяць, посилаючись на те, що такий термін є необхідним, щоб трудовий договір набув чинності. Поясніть чи правомірні вимоги директора.

Які ви знаєте істотні та факультативні умови трудового договору ? Дайте їм характеристику.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №13

Тема 13. Робочий час і час відпочинку

Мета заняття: охарактеризувати поняття та види робочого часу і часу відпочинку.

Питання для обговорення:

1. Поняття робочого часу, його класифікація.
2. Режим і облік робочого часу. Скорочений та неповний робочий час.
3. Поняття, умови та порядок уведення надурочних робіт.
4. Поняття та види часу відпочинку.
5. Право на відпустку та право використання відпустки. Види додаткових відпусток, порядок їх надання.

Теми рефератів

- 1 Робочий час та його види за законодавством України.
- 2 Скорочений робочий час для окремих категорій працівників.
- 3 Режим та облік робочого часу у країнах з розвинутою ринковою економікою.
- 4 Правове регулювання ненормованого робочого часу.
5. Правове регулювання часу відпочинку в Україні.
6. Правове регулювання святкових днів в Україні.
7. Право працівника на відпустку за законодавством України.
8. Щорічні відпустки за законодавством України.
9. Соціальні відпустки за законодавством України.

Практичне завдання

Задача 1. Група працівників авіаційного заводу, які часто працювали в другу зміну, звернулася з проханням скоротити їм робочий час на одну годину із збереженням заробітної плати у зв'язку з тим, що у вечірній та нічний час погано працює громадський транспорт. Директор порадив працівникам звернутися до виборного органу первинної профспілкової організації заводу.

Як вирішити дане питання?

Задача 2. Бухгалтер Семко повернулася із відпустки по вагітності та пологах. Тривалість відпустки - 126 календарних днів. Того ж дня вона подала заяву про надання їй чергової відпустки. Адміністрація відмовила Семко на тій підставі, що в цілому вона працювала на заводі менше 6 місяців.

Чи правомірною така відмова?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №14

Тема 14. Правове регулювання оплати праці

Мета заняття: визначити нормативно-правове регулювання порядку оплати праці, форми та системи оплати праці.

Питання для обговорення:

1. Поняття оплати праці та її правове регулювання. Структура заробітної

плати. Основна і додаткова оплата праці.

2. Форми та системи виплати заробітної плати. Види доплат і надбавок до зарплати.

3. Охорона права працівників на оплату праці. Обмеження утримань із заробітної плати.

Теми рефератів

1 Мінімальна заробітна плата: поняття, функції.

2 Організація оплати праці на підприємствах.

3 Нормування праці на підприємстві: правові питання.

4 Право працівника на оплату праці та його захист.

Практичне завдання

Задача 1. Михайлов, який працював оператором газового обладнання, звернувся з позовом про стягнення заробітної плати за понаднормову роботу. Місцевий суд відмовив йому в позові на тій підставі, що позивач та інші працівники працюють за графіком, який вони самі склали.

Чи правильне рішення суду? Яка робота вважається понаднормовою? Як вона оплачується?

Задача 2. Медична сестра медичного пункту Прокопенко звернулася до суду із заявою про стягнення додаткової плати за суміщення професій, яке полягало в тому, що вона, крім своєї роботи, виконувала обов'язки прибиральниці. Представник власника проти позову заперечував на тій підставі, що позивачка виконувала сумісну роботу за своєю ініціативою в той час, коли не була завантажена основною роботою, і власник цієї роботи їй не доручав.

Чи підлягає заява задоволенню? Чи є в даному випадку суміщення професій? Як оплачується суміщення професій?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №15

Тема 15. Трудова дисципліна

Мета заняття: охарактеризувати поняття трудової дисципліни. Визначити правила внутрішнього трудового розпорядку та порядок застосування дисциплінарної відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Поняття трудової дисципліни.
2. Внутрішній трудовий розпорядок. Заходи заохочення дотримання трудової дисципліни.
3. Дисциплінарна відповідальність та порядок застосування дисциплінарного стягнення.
4. Правове значення заходів громадського впливу до порушників трудової дисципліни.

Теми рефератів

- 1 Внутрішній розпорядок на підприємстві.
- 2 Види заохочень і порядок їх застосування.
- 3 Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність за трудовим правом.

Практичне завдання

Задача 1. Іваненко при прийнятті на роботу вимагав від роботодавця надати йому для ознайомлення правила внутрішнього трудового розпорядку. Проте роботодавець зазначив, що вимоги дисципліни праці щодо нього передбачені трудовим договором, правила внутрішнього трудового розпорядку на нього не поширюються, оскільки вони поширюються на окремих категорій працівників.

Дайте правову оцінку ситуації. Охарактеризуйте правила внутрішнього трудового розпорядку як для джерело трудового права України.

Задача 2. Учитель-методист Гулак 18 вересня під час футбольного матчу перебував на трибуні стадіону і під час кожної невдалої атаки улюбленої команди привселюдно лаявся нецензурними словами. Про цей факт стало відомо дирекції школи, де він працював, і 25 вересня йому було оголошено догану «за аморальну поведінку у громадському місці».

Уважаючи, що з ним повелися незаконно, Гулак 30 вересня написав скаргу до голови райвідділу освіти та просив зняти догану, оскільки трудової дисципліни він не порушував.

У результаті тривалої перевірки фактів, за скаргою Гулака з'ясувалося, що останній неодноразово з'являвся на уроках у нетверезому стані, з дружиною своєю не проживає, сплачує аліменти на двох дітей, нерідко пристає до старшокласниць із залицяннями тощо. Все це підтверджувалося поясненнями учнів, учителів школи та деякими документами.

Після того, як Гулак відмовився дати письмове пояснення щодо зібраних матеріалів, голова райвідділу освіти 4 листопада видав наказ про звільнення його з роботи згідно з п. 3 ст. 41 КЗпП України «за систематичне вчинення аморальних проступків у побуті і на роботі, що несумісні з виконанням ним виховних функцій».

Проаналізуйте наведену ситуацію та спробуйте розібратися в термінах і правильності застосування заходів стягнення.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

Практичне заняття №16

Тема 16. Індивідуальні та колективні трудові спори

Мета заняття: визначити поняття та види індивідуальних та колективних трудових спорів.

Питання для обговорення:

1. Поняття і види трудових спорів.
2. Порядок створення та компетенція КТС.
3. Поняття колективного трудового спору і страйку.
4. Індивідуальні трудові спори і порядок їх вирішення.
5. Колективні трудові спори і порядок їх вирішення. Органи розгляду колективних трудових спорів і їх компетенція.

Теми рефератів

- 1 Поняття, види підвідомчості індивідуальних трудових спорів.
- 2 Розгляд індивідуальних трудових спорів судом.

3 Порядок вирішення колективних трудових спорів.

4 Право на страйк і його реалізація.

Практичне завдання

Задача 1. Працівників підприємства «Ласощі» було повідомлено, його власником, що з ними трудовий договір припиняється, оскільки за грубі порушення трудового законодавства було звільнено директора цього підприємства, який без відома власника приймав їх на роботу і, на даний час, з ним трудовий договір розірвано.

Працівники звернулись до суду. Визначте, яке рішення має прийняти суд? Визначте обсяг трудової правосуб'єктності директора.

Задача 2. За неправильне складання фінансового звіту податковими органами на бухгалтера ТОВ «Полісся» І. Кондратюка було накладено штраф. Через місяць бухгалтера притягнули до дисциплінарної відповідальності директором ТОВ.

Дайте правову характеристику правовідносин, які виникають з даної фабули. Визначте їх істотні ознаки.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [4], [8], [9], [12], [15].

4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним засобом засвоєння учбового матеріалу з конституційного та трудового права України у вільний від обов'язкових навчальних занять час є самостійна робота студента (СРС). У процесі самостійної роботи студент повинен навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС – запланована діяльність, що виконується студентом за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Від рівня організації самостійної роботи безпосередньо залежить загальна оцінка якості всього навчального процесу, глибина та стійкість набутих знань і умінь.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення окремих тем, питань за допомогою навчальної літератури, нормативно-правових актів;
- підготовка до практичних занять;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- опрацювання і підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- вирішення практичних завдань, тестів;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед семестровим іспитом тощо.

Методами контролю за самостійною роботою студентів є:

- опитування на семінарських заняттях та під час індивідуально-консультативної роботи;
- заслуховування та обговорення доповідей;
- захист рефератів;
- перевірка правильності виконання тестів, вирішення практичних завдань;
- написання контрольних робіт.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота (ІКР) – вид навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється з метою забезпечення пізнавальної діяльності кожного студента, її максимальної індивідуалізації з урахуванням психофізіологічних особливостей та академічної успішності студентів.

Основним завданням цієї роботи є посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності шляхом розвитку внутрішнього прагнення до навчання і спрямування такого прагнення у необхідному руслі.

ІКР здійснюється за графіком, затвердженим кафедрою для кожного викладача, ***у формі:***

- індивідуальних занять, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей;
- консультацій, на яких студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;
- перевірки виконання індивідуальних завдань, зокрема, захист рефератів, перевірка вирішення конкретних ситуацій тощо;
- перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль;
- перевірки конспектів навчальних чи наукових текстів з тем та питань, що винесені на самостійне вивчення тощо.

Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з конституційного та трудового права України доводиться до відома студентів на початку вивчення курсу.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою індивідуальної контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами матеріалу курсу «Конституційне та трудове право України» та вміння застосовувати набуті теоретичні знання під час вирішення практичних завдань. Під час написання контрольної роботи студенти повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання завдання, використовуючи відповідні нормативні акти.

Контрольна робота виконується за одним із запропонованих варіантів. Варіант обирається на підставі останньої цифри заліково-екзаменаційної книжки. У разі, якщо остання цифра заліково-екзаменаційної книжки – нуль, студент обирає варіант №10.

Контрольна робота складається з теоретичних і практичних завдань.

Відповідаючи на питання контрольної роботи студенти повинні:

- визначити, до якої теми курсу законодавства щодо охорону

навколишнього середовища та планування територій вона належить;

- опрацювати відповідні розділи підручників та необхідні нормативні акти;
- зробити самостійний аналіз теоретичного питання з посиланням на відповідну літературу і нормативні акти;
- виявити в запропонованих питаннях неврегульовані моменти чинним законодавством та запропонувати заходи по його вдосконаленню.

Механічне списування підручника чи матеріалу з періодичних видань не допускається. Відповіді на питання плану повинні бути повними, обґрунтованими, з аналізом не лише можливих порушень чинного конституційного та трудового законодавства, а й з визначенням наслідків таких порушень, а також запропонування заходів по вдосконаленню чинного законодавства.

Цифрові дані, таблиці, зразки документів та інший матеріал, який стосується аналізованого питання контрольної роботи, бажано подати у додатках до контрольної роботи.

Оформлення контрольної роботи.

Обсяг контрольної роботи повинен складати 15-20 сторінок основного комп'ютерного тексту, написаних шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали.

Контрольна робота виконується на папері стандартного формату А4 (210x297 мм) на одному боці аркуша з дотриманням полів: з лівого краю – 25 мм; з правого краю – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм. На сторінці повинно бути 28-30 строк тексту. Уся робота має наскрізну нумерацію без розривів розділу або сторінки. Починається нумерація з титульного аркуша, але номер на ньому не ставиться. На усіх наступних аркушах номер проставляється у правому верхньому кутку (колонтитулі) арабськими цифрами.

У ході викладення матеріалу у тексті виділяються усі заголовки, вказані у змісті роботи. Скорочення слів не допускається, крім загальноприйнятих. У тексті роботи окремі терміни можуть скорочуватися, однак при першому вживанні вони супроводжуються розшифровуванням. Наприклад, Кодекс

законів про працю України (далі – КЗпП), Господарський кодекс України (далі – ГК України), Цивільний кодекс України (далі – ЦК України).

На кожен цитату, аргумент, думку, ідею, факт, статистичну довідку, матеріали (таблиці, схеми тощо), запозичені з будь-яких джерел, мають бути посилання в тексті. Посилання слід робити у квадратних дужках із вказівкою конкретної сторінки джерела (наприклад, [6, с. 901], що означає, що на сторінці 901 джерела під номером 6 знаходиться таблиця, наведена у контрольній роботі, або аргумент вченого, використаний у певному місці роботи). Посилання на використані джерела без зазначення сторінки допускається у випадку, коли студент посилається не на конкретну сторінку, а на всю роботу, або на нормативно-правовий акт.

Усі схеми, таблиці, діаграми та інший ілюстративний матеріал повинні мати назви і відповідні номери.

При описі нормативно-правових актів обов’язково повинно робитися посилання на офіційне джерело їх опублікування.

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436—IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.

2. Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1735 / Кабінет Міністрів України // <http://zakon.rada.gov.ua>.

Оформлення літератури не за державними стандартами або з невірним застосуванням державних стандартів не припускається.

Перелік використаних джерел подається в порядку згадування у тексті контрольної роботи або за алфавітом.

Контрольна робота повинна надійти на кафедру для реєстрації не пізніше ніж за два тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії. Вона є обов’язковою для допуску до підсумкового контролю (екзамену).

Контрольна робота, яка не відповідає поставленим вимогам, повертається для повторного виконання.

Приклад розв'язання ситуаційної задачі

Задача

При працевлаштуванні громадянина Н. на державне підприємство легкої промисловості у відділі кадрів у Н. не зажадали паспорт. Чи є це порушенням і чи можливе притягнення до адміністративної відповідальності? Чи зміниться ситуація, якщо підприємство буде приватної форми власності?

Розв'язання задачі

При розв'язанні данної ситуаційної задачі, перш за все необхідно керуватись нормами КУпрАП. Згідно статті 200 зазначеного закону прийняття посадовими особами підприємств, установ, організацій на роботу громадян без паспортів або з недійсними паспортами, - тягне за собою накладення штрафу в розмірі від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Те саме порушення, допущене посадовою особою після застосування до неї протягом року заходу адміністративного стягнення за такі дії, - тягне за собою накладення штрафу від десяти до чотирнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

На підставі вище сказаного, можна зробити наступні висновки: 1) прийняття посадовими особами підприємств, установ, організацій на роботу громадян без паспортів або з недійсними паспортами є правопорушенням; 2) тому як в зазначеному законодавстві не зазначається, на які підприємства, установи, організації поширюється зазначена норма, то можна вважати, що ст. 200 КУпрАП поширюється на всі підприємства, установи, організації незалежно від форм власності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТ №1

1. Вибори і виборче право як форма прямого народовладдя в Україні.
2. Правовий статус прокуратури.

Задача 1.

У ст. 5 Конституції України 1996 р. встановлено: носієм суверенітету і

єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Отже, в Основному Законі встановлюється відповідне положення щодо безпосередньої і представницької форм народовладдя. У радянський період, навпаки, перевага віддавалась представницькій демократії, виходячи з постулату тотожності інтересів громадянина і держави. Водночас і сьогодні, наприклад, у ст. 3 Конституції Французької Республіки 1958 р. зазначено: «національний суверенітет належить народу, який здійснює його через своїх представників та через референдум».

Яку із зазначених форм народовладдя необхідно вважати пріоритетною у сучасному світі? Відповідь аргументуйте.

Задача 2.

Селищна рада більшістю голосів прийняла рішення про проведення місцевого референдуму з питання отримання селищем статусу міста районного значення. Цей референдум відбувся, і жителями селища рішення ради було схвалене.

На підставі рішення селищної комісії по проведенню референдуму за розпорядженням Голови Верховної Ради України були внесені зміни до Реєстру населених пунктів України.

Як компетентний студент-юрист прокоментуйте ці рішення. Назвіть суб'єктів, які беруть участь у процесі утворення та зміни статусу адміністративно-територіальних одиниць.

ВАРІАНТ №2

1. Конституційні права та свободи людини і громадянина.
2. Правовий статус іноземців в Україні.

Задача 1.

Відомо, що Україна підписала та ратифікувала всі основні пакти міжнародно-правового характеру, які стосуються прав людини. Найважливішими з них є «Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права» (1966), «Міжнародний пакт про громадянські та політичні права» (1966) та ін. Разом з тим відомо, що суттєвим елементом за- хисту прав

людини, які закріплені в цих пактах, є спеціальні документальні протоколи до них. Тривалий час СРСР утримувався від їх підписання. 25 грудня 1990 р. Верховна Рада України постановила приєднатися до цих протоколів.

Як Ви вважаєте, які додаткові права отримали громадяни України завдяки такій ратифікації? Які обов'язки з огляду на приєднання до зазначених пактів покладаються на державу? Дайте визначення міжнародних стандартів у галузі прав людини. Наведіть приклади дії регіональних міжнародних актів у сфері захисту прав людини. Які існують міжнародні механізми захисту прав людини?

Задача 2.

Місцева правозахисна організація направила інформаційний запит до відповідного державного комітету з проханням надати їй список зареєстрованих в Україні релігійних конфесій. Такий список був їй наданий. Після цього правозахисна організація опублікувала таблицю зі списком у своєму періодичному виданні. На цій підставі голову правозахисної організації М. викликали до прокуратури міста для пояснень з приводу несанкціонованої публікації службової інформації.

Дайте правову оцінку дій правозахисної організації та прокуратури. У яких випадках документ, наданий за інформаційним запитом органом виконавчої влади, може бути опублікований без додаткового дозволу?

ВАРІАНТ № 3

1. Конституційні засади судової влади в Україні.
2. Конституційно-правове регулювання лобізму.

Задача 1.

Із метою захисту дітей від шкідливого впливу негативної інформації, яка може поширюватися через ЗМІ, Верховна Рада України ухвалила свого часу Закон «Про захист суспільної моралі», відповідно до якого інформація, визнана рішеннями судів як така, що шкодить суспільній моралі (системі етичних норм, правилам поведінки, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про добро, честь, гідність і справедливість), може бути заборонена для її подальшого поширення.

Чи може підлягати обмеженням реалізація свободи висловлювань з метою захисту суспільної моралі? Чи відповідає вищезгаданий Закон ст. 15 та 34 Конституції України? Надайте конституційно-правовий висновок з приводу описаної ситуації.

Задача 2.

Журналіст К. звернувся до Міністерства внутрішніх справ України з проханням надати йому копію наказу міністерства № 477, виданого в травні 2012 р. Однак журналістові було відмовлено у задоволенні його запиту на тій підставі, що цей наказ міністерства має гриф «для службового користування».

Розкрийте підстави та умови віднесення публічної інформації до службової. Яка інформації не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом? Чи можна наказ Міністерства внутрішніх справ України віднести до службової інформації та отримати гриф «для службового користування»?

ВАРІАНТ № 4

1. Правове регулювання місцевих референдумів в Україні.
2. Інститут імпічменту в Україні: особливості вітчизняної моделі.

Задача 1.

На залізничному вокзалі міста до студента М. підійшли працівники поліції і попросили пред'явити документи. Жодного документа, який би посвідчував особу, у М. при собі не було. Працівники поліції пояснили, що зовні М. схожий на небезпечного злочинця, який наразі розшукується, тому необхідно негайно прибути до відділу поліції для з'ясування особистості. М. почав заперечувати, попросив зателефонувати товаришу, який би привіз паспорт, проте працівники поліції на це не зважили і силоміць направили М. до відділу поліції. У зв'язку з Різдвяними святами М. перебував у відділку чотири доби. Жодної можливості зв'язатися з рідними чи скористатися правовою допомогою захисника надано не було.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Розкрийте зміст права людини на свободу та особисту недоторканність. Наведіть сучасні міжнародні стандарти щодо захисту цього права.

Задача 2.

У теорії виокремлюють право громадян брати участь у голосуванні, а також бути обраним до органів публічної влади. Проте у виборчому законодавстві закріплено низку інших виборчих прав, зокрема: право ознайомитися зі списками виборців, вимагати їх уточнення; право на участь у фінансуванні виборчої кампанії кандидата або політичної партії; право на отримання спеціального статусу (член виборчої комісії, офіційний спостерігач, довірена особа, представник політичної партії у ЦВК); право на участь у передвиборній агітації; право на інформацію про хід підготовки і проведення виборів, терміни та порядок здійснення виборчих дій, законодавство про вибори, кандидатів, політичні партії – учасників виборчого процесу.

Що таке активне виборче право і пасивне виборче право? Чи є названі вище права виборчими? Якщо так, то до якого різновиду (активного чи пасивного) виборчого права їх можна віднести?

ВАРІАНТ № 5

1. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України.
2. Перспективи анархізму в епоху глобалізації.

Задача 1.

Унаслідок важкої хвороби найманий працівник приватної фірми більше 100 днів знаходився на лікарняному. На 120-й день під час перебування в лікарні він отримав звістку про те, що його звільнено з роботи у зв'язку з хворобою протягом чотирьох місяців. Громадянин вирішив захистити своє право в суді, але звернутися до суду, на його думку, для нього було неможливим через відсутність коштів на оплату послуг адвоката, оскільки всі гроші він витратив на лікування.

Які умови надання безоплатної правової допомоги?

Чи може правова допомога надаватися особою, яка не має статусу адвоката?

Задача 2.

До комітету з питань регламенту та організації роботи Верховної Ради України надійшла заява народного депутата М., у якій він просив розглянути

питання про втрату депутатського мандата народним депутатом К. – заступником голови комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, оскільки останній одночасно з громадянством України має громадянство ще двох країн, на території однієї з яких він проживав майже півроку до дня виборів та на даний час продовжує виконувати обов'язки головного тренера команди у цій державі. Окрім того, народний депутат К. рішенням фракції політичної партії, за списками якої його було обрано до Верховної Ради України, був виключений зі складу фракції.

Чи є підстави для дострокового припинення повноважень народного депутата К.? У якому порядку повноваження народного депутата України припиняються достроково? Складіть проект висновку комітету з питань регламенту та організації роботи Верховної Ради України.

ВАРІАНТ № 6

1. Основні принципи трудового права України.

2. Поняття і види відпусток. Соціальні відпустки і порядок їх надання.

Відпустки без збереження заробітної плати.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про тимчасове переведення працівника (працівників) на іншу роботу в разі простою

2. Складіть наказ про звільнення працівника засудженого за вчинення злочину.

3. При оформленні на роботу Хоменка як головного технолога директор підприємства зажадав від нього наступні документи: трудову книжку, паспорт, диплом про освіту, довідку про стан здоров'я, довідку з місця проживання й характеристику з попереднього місця роботи. 20 липня за усним наказом директора Хоменко приступив до роботи. Наказ про його прийом на роботу був виданий 1 серпня, відповідно і заробітна плата була нарахована з моменту видання зазначеного наказу.

Зробіть юридичний аналіз ситуації відповідно до норм чинного трудового законодавства. Визначите правомірність витребування всіх зазначених документів при прийомі на роботу Хоменка. З якого моменту в даній ситуації

виникли трудові правовідносини? З урахуванням правового статусу працівника, зокрема, його прав у сфері оплати праці, проаналізуйте дії роботодавця на предмет відповідності чинному законодавству про працю.

ВАРІАНТ № 7

1. Система суб'єктів трудового права, їх правовий статус.
2. Правове регулювання робочого часу. Поняття і види робочого часу, їх правове регулювання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про переведення працівника на легшу роботу
2. Складіть наказ про звільнення працівника як такого, що не витримав випробування.
3. Слюсар інструментального цеху ПАТ «Еталон» Ющенко подав заяву про звільнення за власним бажанням, а через два тижні звернувся за отриманням трудової книжки. У відділі кадрів його сповістили про те, що звільнення може бути здійснене лише тоді, коли він повністю погасить всю суму шкоди, завданої підприємству внаслідок зіпсування станка при використанні його в особистих інтересах. Ющенко не погоджувався з цим, бо не виплаченою залишалася ще значна сума й він не міг виплатити її у короткі строки. На наступний день Ющенко не вийшов на роботу і був звільнений за прогул на підставі п.4 ст. 40 КЗпП України. Ющенко звернувся до суду.

Проаналізуйте юридичні факти на предмет відповідності законодавству про працю дій керівника ПАТ "Еталон" щодо звільнення Ющенко. Вкажіть до якого суду і яку саме заяву подає суб'єкт індивідуального трудового спору.

ВАРІАНТ № 8

1. Правовий статус профспілок у сфері регулювання трудових відносин. Поняття і значення соціального діалогу.
2. Колективний договір і колективні угоди: поняття, сторони, зміст. Порядок укладання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про переміщення працівника.

2. Складіть подання до профспілкового комітету підприємства про надання згоди на звільнення працівника за ініціативою роботодавця.

3. Петренко уклала з роботодавцем трудовий договір строком на п'ять років. Через три роки вона подала заяву про звільнення у зв'язку з виходом на пенсію. Директор підприємства відмовив їй у звільненні, пояснюючи це тим, що Петренко повинна працювати до закінчення строку трудового договору. Петренко через 14 днів після подання заяви не вийшла на роботу. Директор видав наказ про звільнення Петренко за прогул. Вважаючи звільнення незаконним, Петренко вирішила звернутися до суду.

Враховуючи правовий статус працівника, зокрема, його право на звільнення за власним бажанням, дайте юридичну оцінку вимозі працівника та діям роботодавця. До якого органу судової влади слід звернутися Петренко? Яким, на Вашу думку, буде рішення суду?

ВАРІАНТ № 9

1. Поняття трудових правовідносин, їх склад, зміст та загальна характеристика.

2. Поняття і види відпочинку за законодавством України, їх правове регулювання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника

2. Складіть наказ про звільнення працівника у зв'язку з виявленою невідповідністю працівника виконуваній роботі внаслідок стану здоров'я, що перешкоджає продовженню даної роботи.

3. У зв'язку із скороченням чисельності працівників цеху з виготовлення хлібобулочних виробів декілька робітниць були переведені в кондитерський цех. Від такого переводу робітниці відмовилися, посиляючись на те, що їхня заробітна платня значно зменшилася. Вони просили звільнити їх у зв'язку із скороченням чисельності працюючих за п.1 ст.40 або за п.6 ст. 36 КЗпП України з виплатою вихідної допомоги. Але директор підприємства звільнив їх

за власним бажанням за ст. 38 КЗпП України. Робітниця звернулася до юрисконсульта підприємства за консультацією.

Проаналізуйте юридичні факти на предмет відповідності законодавству про працю проведеного роботодавцем звільнення робітниць. Розкрийте порядок розірвання трудового договору за п. 6 ст. 36 КЗпП та за п. 1 ст. 40 КЗпП України у зв'язку зі скороченням чисельності або штату працівників.

ВАРІАНТ № 10

1. Поняття, підстави, умови та види матеріальної відповідальності за трудовим правом. Відмінність матеріальної відповідальності за трудовим правом від цивільно-правової юридичної відповідальності.

2. Загальні та додаткові підстави звільнення працівників за ініціативою роботодавця.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про звільнення працівника у випадку нез'явлення на роботу внаслідок тривалої хвороби.

2. Складіть наказ про притягнення працівника до матеріальної відповідальності.

3. Геращенко був звільнений з роботи за п.3 ст.40 КЗпП України за систематичне невиконання покладених на нього трудових обов'язків (за два спізнання на протязі року перед звільненням). Геращенко звернувся до суду з позовом про поновлення його на попередньому місці роботи і виплату заробітної плати за час вимушеного прогулу. Він вважав, що дії роботодавця, пов'язані з його звільненням, є неправомірними, тому що роботодавець не узгодив питання звільнення із профспілковим органом.

Проаналізуйте юридичні факти на предмет відповідності законодавству дій роботодавця щодо звільнення Геращенко. Розкрийте порядок розірвання трудового договору за п. 3 ст. 40 КЗпП України. Дайте характеристику правового статусу профспілкового органу як суб'єкта трудового права.

6. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Принципи і види контролю знань студентів

Знання студентів – важливий об’єктивний показник ефективності й результативності всього навчального процесу, тому їх перевірка повинна носити систематичний і комплексний характер, здійснюватися в межах єдиної системи контролю за успішністю студентів.

Контроль знань є невід’ємною складовою навчального процесу і являє собою організацію зворотного зв’язку як засобу управління навчально-виховним процесом. Показники результатів контролю знань студентів відображають ступінь опанування змісту навчальної програми, рівень засвоєння матеріалу, якість отриманих знань, а також є основою для прийняття рішення щодо переведення студента на наступний рік навчання, призначення стипендії, випуск з вузу та видачу диплому. За результатами контролю оцінюється робота як окремого студента, так і академічної групи, курсу, факультету в цілому, а також робота викладацького складу.

Перевірка й оцінка знань студентів, що вивчають конституційне та трудове право України, повинні відображати рівень засвоєння знань та стимулювати студентів до досягнення нових успіхів. За умови правильної організації контроль знань слугує навчальним, виховним, організаційним, методичним та іншим цілям.

Контроль знань з конституційного та трудового права України будується на таких *основних принципах*:

- систематичність та плановість проведення контролю (перевірка і оцінювання знань повинні проводитися систематично, планово, у нерозривному зв’язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту і методики);

- недопущення розбіжностей між завданнями, що виносяться на контроль, та змістом програми дисципліни (всі завдання розробляються виключно в межах програмного матеріалу, хоча і не повинні дублювати назви

програмних питань);

– об'єктивність та прозорість контролю (диференціація оцінок здійснюється за об'єктивними заздалегідь визначеними критеріями; інформація про всі форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни; оцінка знань студента повинна відповідати дійсній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навичок);

– забезпечення умов для належної підготовки до контрольних заходів, що досягається шляхом чіткого їх розмежування за змістом і у часі;

– забезпечення умов для всебічного розкриття індивідуальних здібностей кожного окремого студента, розвитку його творчого мислення (завдання для поточного та підсумкового контролю формулюються з урахуванням комплексного, творчого підходу).

Відповідно до «Порядку оцінювання знань студентів» – оцінювання знань студентів з конституційного та трудового права України здійснюється на основі результатів:

- 1) поточного контролю знань;
- 2) підсумкового контролю знань.

Завданням поточного контролю знань студентів з конституційного та трудового права України є перевірка рівня розуміння та засвоєння ними програмного матеріалу за модулями і темами, наявності умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу з дисципліни, здатності осмислити зміст теми чи окремого питання з конституційного та трудового права України, вміння усно чи письмово представити матеріал з курсу на належному рівні.

Завданням підсумкового контролю знань студентів з конституційного та трудового права України є перевірка рівня розуміння та засвоєння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між нормами різних галузей права, здатності творчо використовувати отримані знання, вміння сформулювати власну думку щодо певної правової проблеми.

Оцінювання знань студентів з конституційного та трудового права України здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового

контролю знань.

6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі, в т.ч.:</i>	<i>від 0 до 40 балів в т.ч.:</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2	за систематичність та активність роботи на практичних заняттях	до 20 балів	
3	за виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів	
4	<i>Оцінка письмової екзаменаційної роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Конституційне та трудове право України», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

Поточний контроль																	Екз. роб ота	Максималь ний бал, що повинен набрати студент
П р 1	П р 2	П р 3	П р 4	П р 5	П р 6	П р 7	П р 8	П р 9	П р 10	П р 11	П р 12	П р 13	П р 14	П р 15	П р 16	Інд		
1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	10	60	100

Примітка: ,Пр2, Пр3 і т.д практичні роботи

6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі</i>	<i>від 0 до 40 балів</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2.	<i>Оцінка письмової роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі екзамену, розподіл балів відбувається наступним чином:

Поточний контроль			Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
Пр 1	Пр 2	Інд		
10	10	20	60	100

6.4. Організація поточного контролю знань студентів

Поточний контроль знань студента є невід'ємною частиною всього навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння студентом програмного матеріалу.

Поточний контроль роботи студента на протязі семестру повинен:

- допомагати студентові в організації його роботи;
- привчати студента до систематичного опрацювання матеріалу і підготовки до сприйняття наступних тем з програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності студента та його ставлення до роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;
- стимулювати активність та інтерес студента у вивченні дисципліни;
- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття студентом матеріалу, який вивчається;
- визначити недоліки та прогалини у знаннях та шляхи їх усунення;

- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

I. Поточний контроль знань студентів денної форм навчання здійснюється протягом семестру в ході аудиторних занять по питаннях, винесених для обговорення, та тих, що рекомендовані для самостійного вивчення.

Отже, *об'єктами поточного контролю знань студентів денної форм навчання є:*

1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях, зокрема, оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях та виступах на практичних заняттях;
- активність при обговоренні питань, що винесені на практичних заняття (у тому числі доповнення до виступів, уточнення та виправлення озвучених відповідей інших студентів);

- результати експрес-опитування;
- відповіді на практичні завдання;

2) виконання самостійних завдань, при цьому оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- підготовка до практичних завдань;
- виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, вирішення практичних завдань, тестів тощо);
- підготовка конспекту відповідної теми.

Максимальна кількість балів, які може набрати студент за результатами поточної роботи з підсумковим контролем у формі екзамену, – 40, у тому числі:

- 1) за систематичність та активність роботи на практичних заняттях – до 20 балів;
- 2) за виконання самостійних завдань – до 20 балів.

II. Організація та оцінювання самостійної роботи студентів.

Вся необхідна інформація щодо організації самостійної роботи з

конституційного та трудового права України – обов’язкові та вибіркові завдання, терміни їх виконання, кількість балів за кожний вид робіт, час проведення консультацій тощо – доводиться до відома студентів, що починають вивчати дисципліну, на першому занятті.

Всі завдання самостійної роботи студентів з конституційного та трудового права України поділяються на обов’язкові та вибіркові. До перших належать завдання, які всі студенти повинні виконати обов’язково під час опанування даної дисципліни, до других – альтернативні завдання, серед яких кожен студент може вибрати завдання на власний розсуд з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Одержавши інформацію про всі форми організації самостійної роботи з конституційного та трудового права України, обов’язкові і вибіркові завдання та максимальну кількість балів, які можна набрати за їх виконання, студенти визначаються щодо вибіркової складової своєї самостійної роботи, виконують завдання і відповідно до вказаних термінів звітують викладачу про їх виконання.

Оцінюючи якість виконання самостійних завдань, викладач звертає увагу на рівень знань, продемонстрований у відповідях на питання для самостійного опрацювання, на те, наскільки студент вільно викладає матеріал в усній формі, чи може вирішити тестове або інше практичне завдання, захистити реферат тощо. При цьому самостійна робота оцінюється лише за умови наявності конспекту відповідної теми.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються викладачем в Журналі обліку поточної успішності студентів. Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності студентів з конституційного та трудового права України і при виставленні загальної кількості балів за поточну успішність сумується з балами, одержаними за виконання інших видів поточної навчальної роботи.

Контроль за виконанням самостійних завдань відбувається під час

практичних занять та під час здійснення індивідуально-консультативної роботи. Остання проводиться відповідно до графіка, складеного кафедрою.

Критерії оцінювання знань студентів.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінки відповіді
Теоретичні питання	Максимальна кількість балів	Студент виявив вільну орієнтацію в програмі навчальної дисципліни, знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей, знання основних понять і категорій, спроможність давати правильні їх тлумачення, логічно і граматично правильно викладати думки.
	0 балів	Студент не відповів на поставлені запитання, або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента, або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання загальних положень програми дисципліни.
Практичні завдання	Максимальна кількість балів	Студент правильно вирішив ситуацію на основі діючого законодавства, вірно обґрунтував рішення з посиланням на конкретні норми законодавчих актів, логічно і послідовно аргументує і викладає свою точку зору.
	0 балів	Студент не вирішив ситуації, або вирішив її невірно, або неправильно обґрунтовує своє рішення, або неспроможний його аргументувати.
Тестові	5 балів (зараховано)	Студент вирішив більшість тестових завдань абсолютно правильно і повно.

завдання	0 балів (не зараховано)	Студент не вирішив більше половини тестових завдань або вирішив не вірно, або відповідь на них є неповною.
-----------------	-------------------------------	--

Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни виставляється на підставі сумарної кількості балів, які набрав студент відповідно до таблиці «Шкала оцінювання».

Шкала оцінювання для іспиту

За 100-бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Відповідаючи на білет, студент повинен показати знання програми навчального матеріалу, уміння пояснювати основні поняття, виділяти їх спільні і відмінні риси, порівнювати та аналізувати різні точки зору з проблемних питань, ясно викладати думки з поставлених питань.

Структура білету складається із трьох питань. Максимальна кількість балів за кожне питання оцінюється в 20 балів.

З метою якісної оцінки рівня знань студента при складанні іспиту з навчальної дисципліни «Конституційне та трудове право України» використовуються «Критерії оцінки рівня знань студентів», які містять основні вимоги до оцінки, а саме:

Максимальну кількість балів отримує студент, якщо він:

- грамотна, повно, обґрунтовано, з посиланням на діючі нормативно-правові акти, розкрив зміст питання;
- показав глибокі і повні знання питання;

- вільно володіє матеріалом;

- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати набуті теоретичні правові знання при розв'язанні практичних завдань.

10 балів отримує студент, якщо він:

- засвоїв матеріал курсу;

- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати правові знання для правильної оцінки конкретних ситуацій;

- але не повно відповів на і питання або допустив несуттєві помилки.

5 балів отримує студент, якщо він:

- відповів на питання часткового, без належного посилання на законодавство;

- допустив суттєві помилки;

- нездатний правильно застосовувати правові знання для оцінки конкретних ситуацій.

Оцінку «**незадовільно**» отримує студент, який:

- не розкрив зміст запропонованих питань або допустив суттєві помилки, пов'язані з недостатнім знанням матеріалу курсу;

- не володіє нормативним матеріалом, юридичною термінологією;

- відповідь носить безсистемний характер.

7 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

1. Поняття конституційного ладу та його засад.
2. Характеристика України як конституційної держави.
3. Інститут громадянства України.
4. Підстави набуття громадянства України.
5. Підстави припинення громадянства України.
6. Поняття та види прав і свобод людини і громадянина.
7. Особисті права і свободи людини і громадянина.
8. Політичні права і свободи людини і громадянина.

9. Економічні, соціальні, культурні права і свободи людини і громадянина.
10. Основні обов'язки людини і громадянина.
11. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.
12. Правовий статус іноземців в Україні.
13. Вибори, виборче право, принципи виборчого права в Україні.
14. Виборча система України.
15. Виборчий процес в Україні.
16. Поняття та ознаки органу державної влади.
17. Система органів державної влади України.
18. Принципи організації та діяльності органів державної влади.
19. Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади.
20. Склад і структура Верховної Ради України.
21. Принципи статусу народного депутата України.
22. Повноваження народного депутата України.
23. Гарантії депутатської діяльності.
24. Компетенція Верховної Ради України.
25. Акти Верховної Ради України.
26. Організація Верховної Ради України.
27. Законодавчий процес та його стадії.
28. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади.
29. Функції та повноваження Президента України.
30. Кабінет Міністрів України – вищий орган виконавчої влади.
31. Судова влада та її риси.
32. Судова система України.
33. Місце Конституційного суду України в механізмі державної влади.
34. Система та засади адміністративно-територіального устрою України.
35. Поняття та принципи місцевого самоврядування.
36. Система та функції місцевого самоврядування в Україні.
37. Поняття трудових правовідносин, їх склад, зміст та загальна характеристика.

38. Система суб'єктів трудового права, їх правовий статус.
39. Колективний договір і колективні угоди: поняття, сторони, зміст.
40. Порядок укладення, зміни, строк дії колективного договору та відповідальність сторін за його виконання.
41. Трудовий договір: поняття, загальна характеристика у сучасний період, форми, види.
42. Сторони, зміст, умови трудового договору. Порядок укладення трудового договору.
43. Правове регулювання випробування при прийомі на роботу.
44. Зміна умов трудового договору та її види.
45. Припинення, розірвання трудового договору, звільнення працівників: поняття, визначення термінів, класифікація підстав.
46. Розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк за ініціативою працівника. Розірвання строкового трудового договору за ініціативою працівника.
47. Правове регулювання робочого часу. Поняття і види робочого часу.
48. Правове регулювання скороченого робочого часу. Неповний робочий час.
49. Режим робочого часу та його види.
50. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування: Чергування
51. Поняття і види відпочинку за законодавством У країни.
52. Поняття та види відпусток. Щорічні відпустки, їх види та порядок надання.
53. Соціальні відпустки і порядок їх надання. Відпустки без збереження заробітної плати.
54. Творчі відпустки. Відпустки у зв'язку з навчанням.
55. Правове регулювання оплати праці. Право працівника на оплату праці та його захист.
56. Структура заробітної плати: основна та додаткова заробітна плата, заохочувальні та компенсаційні виплати.

57. Мінімальна заробітна плата: поняття та функції, порядок встановлення та перегляд. Системи оплати праці.

58. Тарифна система та її елементи. Особливості оплати праці в бюджетній сфері.

59. Форми та порядок виплати заробітної плати. Компенсація заробітної плати у зв'язку із затримкою її виплати.

60. Поняття, значення, методи забезпечення дисципліни праці.

61. Нормативно-правове регулювання дисципліни праці. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Статути та положення про дисципліну праці.

62. Поняття та види заохочення за успіхи в роботі. Правове регулювання стимулювання праці.

63. Поняття, підстави та умови дисциплінарної відповідальності за трудовим правом.

64. Види дисциплінарної відповідальності та порядок її застосування.

65. Поняття, підстава, умови та види матеріальної відповідальності за трудовим правом.

66. Обмежена матеріальна відповідальність працівника за шкоду, заподіяну майну роботодавця при виконанні трудових обов'язків та порядок її застосування

67. Повна матеріальна відповідальність працівника за шкоду, заподіяну майну роботодавця при виконанні трудових обов'язків.

68. Правова охорона праці жінок, неповнолітніх; осіб зі зниженою працездатністю.

69. Правове регулювання індивідуальних трудових спорів

70. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу.

71. Колективні трудові спори; поняття, сторони, причини виникнення. предмет спору та порядок вирішення.

72. Право на страйк та порядок його проведення за законодавством України. Правові наслідки визнання страйку незаконним.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова навчальна література:

73. Актуальні проблеми конституційного права України / уклад. А. Олійник. - К.: Центр навчальної літератури, 2017. - 554 с.

74. Болотіна, Н.Б. Трудове право України: підручник / Н.Б. Болотіна. - К.: Знання, 2008. - 860 с.

75. Ващишин, М. Я. Конституційні засади формування та збереження національної екомережі / Ващишин М. Я. // Право і суспільство, 2016. - № 4. - С. 77–83.

76. Величко, Л. Світові тенденції експансії трудового права / Л. Величко // Підприємництво, господарство і право, 2017. - № 8. - С. 86-88.

77. Гультай М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного права: курс лекцій / М. Гультай. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 270 с.

78. Конституційне право України : навч. посіб. для підготовки до іспитів / уклад. І. Тетарчук, Т. Дяків. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 218 с.

79. Костюченко, Я. Модель інституційного забезпечення реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Підприємництво, господарство і право, 2020. - № 1. - С. 133-137.

80. Остапенко, Л.О. Соціальний діалог як інструмент регулювання соціально-трудоких відносин в Україні / Л.О. Остапенко // Наук. вісн. Ужгород. Нац. ун-ту. Серія : Право, 2017. - № 44. - Том 1. – С. 139-141.

81. Прокопенко, В.І. Трудове право України : підручник / В.І.Прокопенко.– Х.: Консул, 2009. - 480 с.

82. Речицький В.В. Констиуціоналізм. Коротка версія. Читанка з конституціоналізму для зацікавлених / В. В. Речицький. – Харків : Харків. правозахисна група; Права людини, 2014. - 264 с.

83. Тацій В.Я. Актуальні питання конституційної реформи та державного розвитку на сучасному етапі / В. Я. Тацій // Право України, 2014. - № 7. - С. 10–18.

84. Трудове право України : Академічний курс : підручник / за ред. П.Д. Пилипенко. – К.: Магістр, 2004. – 536 с.

85. Федоренко В. Конституційне право України: підручник / В. Федоренко - К.: Ліра-К, 2016. - 616 с.

86. Фрицький Ю. Конституційне право України: підручник / Ю. Фрицький. - К.: Університет «Україна», 2018. - 221 с.

87. Щербина, В.І. Трудове право України: підручник / В.І.Щербина. К.: Істина, 2008. - 384 с.

Зразок оформлення титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУК УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

**з дисципліни «Конституційне та трудове право України»,
варіант 10**

Виконала студентка групи
ЦБ-19
заочної форми навчання
Петренко В.А.

Керівник:
Грудницький В.М.,
к.ю.н., доцент, доцент
кафедри історії і права

Покровськ – 2020

Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації
самостійної роботи з дисципліни «Конституційне та трудове право України»
для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека

Укладач: Грудницький Василь Миколайович